

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Davida Hipšra a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **M. O.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, v řízení o námitce podjatosti vznesené žalobcem,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci JUDr. Martina Radkova **n e n í** vyloučena z projednávání a rozhodování ve věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci pod sp. zn. 72 Ad 34/2022.

O d ů v o d n ě n í :

[1] U Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále též „krajský soud“) je pod sp. zn. 72 Ad 34/2022 vedeno řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 8. 2022, č. j. OSZ-136617-67/M-Ří-2022.

[2] V rámci označeného řízení vznesl žalobce (v podání ze dne 20. 9. 2022, které bylo krajskému soudu doručeno dne 21. 9. 2022) námitku podjatosti. Podle žalobce je soudkyně JUDr. Martina Radkova, které byla věc přidělena rozvrhem práce k vyřízení (dále též „soudkyně“), vyloučena z rozhodování uvedené věci pro podjatost, a to zejména z toho důvodu, že v rozsudku vydaném v dřívější věci (rozsudek ve věci sp. zn. 72 Ad 44/2021) provedla neúplný, resp. nepřesný přepis vyjádření vzneseného žalobcem při ústním jednání. Podle žalobce uvedený postup zakládá důvod podjatosti v nyní projednávané věci (věc sp. zn. 72 Ad 34/2022). Žalobce nesouhlasil ani s dalšími postupy soudkyně v označené věci, jakož ani v dřívějších věcech. Žalobce rovněž nesouhlasil s postupem místopředsedy krajského soudu při vyřizování stížnosti na uvedenou soudkyni.

[3] Soudkyně ve vyjádření k námitce podjatosti uvedla, že proti jejímu postupu v předchozí věci (sp. zn. 72 Ad 44/2021) podal žalobce stížnost, kterou místopředseda krajského soudu neshledal důvodnou, o čemž informoval žalobce sdělením ze dne 12. 4. 2022. Dodala, že v nyní projednávané věci se necítí podjatá, k účastníkům řízení nemá žádný vztah. Účastníky řízení zná pouze ze služebního styku. Nejsou ji známy ani jiné okolnosti, které by ji z projednávání a rozhodnutí ve věci vylučovaly.

[4] Nejvyšší správní soud neshledal námitku podjatosti důvodnou.

[5] Podle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“): *Soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[6] Z § 8 odst. 1 s. ř. s. tedy vyplývá, že důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci ve věcech správního soudnictví může být jednak skutečnost, že se podílel na jejím rozhodování již v předchozím správním či soudním řízení, a jednak takový vnitřní vztah soudce k věci samé, k účastníkům či k jejich zástupcům, že míra a povaha tohoto vztahu poskytuje důvod k pochybnostem o jeho nepodjatosti (§ 8 odst. 1 věta první a druhá s. ř. s.). Podle výslovného znění zákona přitom důvodem k vyloučení soudce nemohou být okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech [§ 8 odst. 1 písm. a) poslední věta s. ř. s.].

[7] Z konstantní judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu vyplývá, že garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce, patří mezi integrální součásti práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Nestrannost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky). Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich zástupcům). Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží našla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širě, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšimu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý vztah. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2017, č. j. Nao 203/2017-77).

[8] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezaujatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani pro konstituování soudní moci jako jednoho z pilířů demokratické společnosti. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, je-li evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo nebude schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne

pokračování

29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003-16, ze dne 13. 12. 2012, č. j. Nao 82/2012-268, ze dne 27. 11. 2015, č. j. Nao 278/2015-34 atp.). Uvedené závěry přebírá i pozdější judikatura Nejvyššího správního soudu. Např. v usnesení ze dne 14. 11. 2017, č. j. Nao 338/2017-19, Nejvyšší správní soud uvedl, že „rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (ustanovení čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezáujatě a spravedlivě.“ Obdobně viz i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2018, č. j. Nao 172/2018-22, ze dne 8. 1. 2018, č. j. Nao 226/2018-19, ze dne 20. 8. 2020, č. j. Nao 104/2020-97, ze dne 2. 3. 2022, č. j. Nao 28/2022-60 atp.

[9] Optikou výše uvedeného nahlížel Nejvyšší správní soud na vznesenou námitku podjatosti a neshledal ji důvodnou. Nejvyšší správní soud není názoru, že by žalobcem tvrzený neúplný, resp. nepřesný přepis jeho vyjádření při ústním jednání (ve věci sp. zn. 72 Ad 44/2021) zakládal důvod podjatosti v nyní posuzované věci (sp. zn. 72 Ad 34/2022). Jak již bylo výše uvedeno, podle § 8 s. ř. s. podjatost soudce může zakládat poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, popř. to, že se podílel na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení, přičemž však důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Podle výslovné dikce zákona tak důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v *postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech* (srov. § 8 odst. 1 *in fine* s. ř. s.). Žalobce však podjatost spatřuje primárně v postupu soudkyně v jiném řízení. Nesouhlasí s tím, jak soudkyně v řízení vedeném pod sp. zn. 72 Ad 44/2021 přepsala jeho ústní vyjádření do odůvodnění rozsudku. Protokolace soudního jednání, resp. přepis ústních podání vznesených při jednání do rozsudku, je však jednoznačně jedním z postupů soudce v řízení ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. Jedná se o činnost (postup) směřující k vydání rozhodnutí. Podpůrně v této souvislosti odkazuje zdejší soud i na judikaturu v civilních věcech (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5254/2017, ze dne 24. 2. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2362/2015, ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 82/2013, ze dne 29. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 129/97). Např. v rozsudku ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5254/2017, Nejvyšší soud dovodil, že protokolace soudního jednání je činností přímo směřující k vydání rozhodnutí, a to jak v civilních, tak i v trestních věcech. Nejvyšší správní soud neshledává důvod pro odlišný postup ve věcech správního soudnictví. I v něm je protokolace ústního jednání jedním z postupů směřujících k vydání rozhodnutí, přičemž jak již bylo výše uvedeno, důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech (§ 8 odst. 1 *in fine* s. ř. s.). V žalobcem tvrzené neúplné, resp. nepřesné protokolaci ústního jednání tedy nelze spatřovat důvod pro vyloučení soudkyně pro podjatost. To stejné platí i pro další doprovodná tvrzení žalobce, která byla obsažena v podání ze dne 20. 9. 2022. I ta směřují proti postupům soudkyně v dané věci, resp. v dřívějších věcech. Důvodem k vyloučení není ani nesouhlas žalobce s dřívější rozhodovací činností soudkyně. V rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost a účastníkův nesouhlas s dřívějšími právními závěry je

při hodnocení otázek podjatosti bezvýznamný (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2019, č. j. Nao 166/2019-28, ze dne 19. 11. 2019, č. j. Nao 206/2019-56, ze dne 28. 11. 2019, č. j. Nao 201/2019-39, ze dne 30. 1. 2020, č. j. Nao 235/2019-41, ze dne 21. 5. 2020, č. j. Nao 54/2020-53). Např. v usnesení ze dne 19. 11. 2019, č. j. Nao 206/2019-56, Nejvyšší správní soud uvedl, že: *„Postup soudce v řízení o projednávané věci a rozhodování v jiných, souvisejících či nesusouvisejících, věcech proto nemůže vést k jeho vyloučení [...] Právě v rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost. [...] Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze, ale k tomu slouží opravné prostředky, jsou-li přípustné, nikoliv námitka podjatosti.“* Ani ze spisu přitom nevyplývá nic, co by mohlo zakládat pochybnosti o podjatosti soudkyně ve smyslu § 8 s. ř. s.

[10] Pokud pak žalobce v rámci námítky podjatosti namítal nesprávný postup předsedy krajského soudu, resp. jím pověřeného místopředsedy při vyřizování stížnosti na uvedenou soudkyni, konstatuje Nejvyšší správní soud, že takovým tvrzením se v řízení dle § 8 s. ř. s. zabývat nemůže. V tomto řízení lze zkoumat pouze otázku, zda má soudce, který má danou věc rozhodovat, poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, pro který je dán důvod pochybovat o jeho nepodjatosti, popř. to, zda se soudce podílel na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Proti postupu předsedy krajského soudu při vyřizování stížnosti na soudce se lze bránit u Ministerstva spravedlnosti (§ 174 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů).

[11] Lze tedy uzavřít, že námitka žalobce neobsahuje žádné skutečnosti, které by bylo možno podřadit pod důvody podjatosti a ani z vyjádření soudkyně neplyne nic, na základě čehož by bylo možné pochybovat o její nepodjatosti. Takové skutečnosti nevyplývaly ani ze spisu krajského soudu.

[12] Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozhodl, že soudkyně JUDr. Martina Radkova není vyloučena z projednání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci pod sp. zn. 72 Ad 34/2022.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. prosince 2022

Tomáš Foltas
předseda senátu